

Dítě v krizové situaci

PhDr. Lenka Průšová, PhD.

Formování osobnosti dítěte

- Křivdy – naděje
- Strachy – práce
- Rodina – přátelé
- Výuka – společnost
- Média – kultura

Typologie osobnosti

- Kariéra – jaká činnost vyhovuje
- Řízení lidí – rozumí lidem, řídí hru, je poradcem
- Mezilidské vztahy
- Poradenství – chápe sám sebe a své slabé a silné stránky
- Zaměření osobnosti – usuzování + vnímání

Frustrace

- Jedinec nemůže dosáhnout uspokojení subjektivně důležité potřeby a to tehdy, když byl přesvědčen, že tomu tak bude.
- Ztráta naděje – prožitek zklamání, stimulace vyrovnávání nepříznivé bilance.
- Nic dobrého neočekávám a nic špatného mne nepřekvapí
- Omezení pozitivní reakce je obranným mechanismem
- Frustrace je častá zkušenost, může být žádoucí (učíme se z chyb)
- Frustrace z vnitřních vlivů – zábran je větší (zjištění, že nezvládám, nejsem hrdina...)

stres

- Stav nadměrného zatížení či ohrožení, nemusí mít vždy jen negativní význam (aktivizace, stimulace, rozvoj kompetencí)
- Vyhledávání stresu – endorfiny – závislost (rekordy)

Krize

- Období, předcházející významné změně ve stavu
- Kontext psychologický, sociální, ekologický
- Vliv komunity na průběh krize

Chování v krizi

- 1. snaha zvládnout krizi sám
- Spánek (zaspat to)
- Přitulení
- Potřeba vypovídat se, vyplakat se, vykřičet se
- Vychloubání, viditelné lhaní, překrucování reality
- Intenzivní potřeba uzavřít se okolí
- Vybití energie (adrenalin)
- Modlitba
- Příklon k fantazii
- Opití se, jiný exces

Sebepojetí

- Náhled na své chování
 - Aspirace
 - Sebepotvrzení
 - Sebereflexe
-
- Dítě – hra
 - Dospělý – partner
 - Rodič - dítě

Rizikový rodič

- Nízký spl. status
- 1. Rok života matka pracuje nebo se baví
- Moc lidí, malý prostor
- Kriminalita
- Disharmonie
- Psychika
- Samoživitelství
- Změna vztahů
- Chybné kontakty s vrstevníky
- Genetika

Rizikovost dítěte

- Události měnící život
- Tlak událostí, prostředí
- Interpersonální procesy

Normalita = přizpůsobení

- Statistická norma
- Sociokulturní norma
- Skupinová norma
- Mediální norma

- Faktor času vývoje, úrovně poznání

Výchova

- Výchova je organizování ne moralizování
- Výchova má limity
- Různé tresty za stejnou chybu u různých dětí
- Výchovná nejistota
- Profesionalita – nedat nic „sežrat“
- Pevné mantinely x volnost
- Účinný trest – odepření odměny
- Nepřenášet role

Chyby ve výchově

- Mnoho možností
- Mnoho chvály
- Mnoho aktivit
- Silná kritika
- Hrozby a výhrůžky
- Vysoké nároky
- Vliv televize, zábavy
- Slabá ochrana dítěte
- **MÁLO OTÁZEK ZE STRANY RODIČŮ K DÍTĚTI**

Komunikace

- Komunikace a stres
- Co stresuje
- Jak sděluje – Jsem ráda, jak to držíš ten příbor
- Zdvořilost
- Vnímat člověka

Předčasné ukončení NRP

- Chybí citové pouto** – ve skutečnosti se jedná o vnitřní nepřijetí dítěte, nevytvoření citové vazby, později ke vzniku averze k dítěti a to i po několika společně prožitých letech.
- Neschopnost dítěte přijmout hodnoty rodiny** - nejvíce problémů, které v konečném důsledku mohou mít vliv na ukončení pobytu dítěte v náhradní rodině, bylo žadateli spojováno s neochotou (nikoliv neschopností dítěte) přijmout hodnoty již existující a fungující rodiny. Děti jsou diagnostikovány v různých zařízeních (SVP, DOL, DPN, atd.)
- Tzv. poruchy chování** - které jsou u dítěte průběžně diagnostikovány náhradní rodinou, nikoliv odborníky na tuto problematiku (např. nezvladatelnost chování, trestná činnost dítěte zejména v rodině apod.).
- Nepřijetí dítěte ostatními „sourozenci“**, případně psychiatrické problémy dítěte - které nebyly zřejmé při přijetí dítěte do rodin. U chlapců je specifické nařčení z pohlavního zneužívání jiných dětí.
- Dítě se samo chtělo vrátit do dětského domova** - většinou pod tlakem okolností je vmanipulováno, případně samo vycítí, že se náhradní rodině tzv. „uleví“, když si dítě samo řekne o umístění v ústavní výchově.
- Krize v náhradní rodině** (rozvod, úmrtí, dlouhodobé onemocnění atd.) – dítě se vrací do ústavní výchovy ve velmi krátké době po této události. U chlapců se vyskytuje tzv. „pohlavní zneužívání sourozenců či dětí přátelských rodině pěstounů“.

Psychosociální limity dětí

- Nedokáže adekvátně reagovat na realitu (sebehodnocení x hodnocení v rodině).
- Neschopnost nést následky za své chování.
- Účelové chování dětí, nepochopení morálních hodnot.
- Nechápe zpětnou vazbu.
- Úzkostnost, strach ze selhání – uvolnění návyk. látkami, brzká sex. zkušenost.
- Fyzická odlišnost (váha, vzrůst).
- Osvojené děti mají obtíže s integrací ve skupině.

Vysoká rizika u dětí

- Disharmonický vývoj osobnosti.
- Psychiatrická medikace při přijetí dítěte do NRP.
- Výrazná fyzická nebo etnická odlišnost dítěte.
- CAN.
- Dlouhodobý pobyt dětí v ústavní péči.

Strategie zvládnutí

- Houževnatost – snadno se nevzdá vytčeného cíle „když budu chtít tak uteču“ **neschopnost vyvodit poučení ze zkušenosti**
- Snaží se překonat životní těžkosti „no a co, tak fotr bije matku“ **transgenerační učení sociální patologie v rodině**
- Snaha o identifikaci s problémem – mám v rukou svůj osud „já se o sebe postarám, Vám do toho nic není“ **riskantní a impulzivní řešení situace**
- Adaptabilita na stres – snaha o soudržnost rodiny (co všechno ještě rodina vydrží) „když budu doma tak si fotr nedovolí mámu zbít“ **uvolnění získávají sexuálními aktivitami, návykovými látkami, snahou rychle si vytvořit citový vztah**

Vysoká rizika dospělých

- Motivace – nejasná, neshody mezi partnery (každý uvádí jiný důvod).
- Neschopnost posoudit vlastní možnosti a hranice.
- Spěch při zprostředkování NRP.
- Nezájem o přesné informace o dítěti, krátké adaptační období.
- Pomoc odborného týmu – vzdělávání, zdravotní obtíže, zásahy biologické rodiny.
- Chybí specializované poradenství.
- Mýtus tzv. univerzálního pěstouna, osvojitele.
- Podmínky přijetí dítěte, snaha zajistit si vděčnost dítěte.
- Chybějící fyzický kontakt s dítětem.

Strategie zvládání dospělých

- JAK
- žije
 - vnímá
 - učí se
 - cítí
 - myslí
 - chce
 - jedná